

Олександр Кирильчук

ПОСТКОЛОНІАЛЬНІ СТУДІЇ:

практичний курс та завдання для самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей

Рівне
2020

УДК 821.161.2.09(072)

К 43

Рекомендовано до впровадження в освітній процес
Навчально-методичною комісією факультету української філології
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 3 від 7 лютого 2020 року)

Рецензенти:

Захарчук Ірина, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Шанюк Володимир, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства і природокористування.

Кирильчук О.

К 43 Постколоніальні студії: практичний курс та завдання для самостійної роботи для здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2020. – 43 с.

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Постколоніальні студії» містять програму з курсу, вказівки щодо підготовки про практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи та індивідуального науково-дослідного проекту, форми поточного та підсумкового контролю, питання для гарантованого рівня, список рекомендованої літератури й інформаційних ресурсів.

Адресований здобувачам вищої освіти філологічних спеціальностей, науково-педагогічним працівникам.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ: ТЕМАТИКА, МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ.....	8
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	14
ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ: ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИКОНАННЯ.....	21
ДІАГНОСТИКА ЗНАНЬ ТА УМІНЬ СТУДЕНТІВ. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ. ПИТАННЯ ДЛЯ ГАРАНТОВАНОГО РІВНЯ.....	23
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ...	32

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Постколоніальні студії» є частиною професійної підготовки студентів-магістрантів у рамках навчання за освітньо-професійною програмою зі спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література).

«Постколоніальні студії» постають логічним продовженням вивчення історії та теорії літератури. Зокрема, навчальна дисципліна поглиблює теоретико-літературні знання щодо сучасних методологічних підходів інтерпретації як класичного, так і сучасного письменства. Водночас постколоніальний метод розширює інструментарій для аналізу складних історико-літературних процесів у світовій та українській літературах. «Постколоніальні студії» сприяють застосуванню міждисциплінарного підходу щодо осмислення літературних явищ у широкому культурологічному аспекті.

Мета курсу – сформувати у студентів чітке уявлення про історію розвитку та наукове наповнення постколоніальної критики як сучасної методологічної перспективи інтерпретації художніх текстів; ознайомити з основними концепціями постколоніальних студій.

Завдання – навчитися застосовувати понятійний апарат та методологічні підходи постколоніальної критики до аналізу класичних текстів світової та української літератур у контексті їх сучасного перепрочитання, переосмислювати досвід культурної травми колоніалізму, виокремлювати нові моделі в репрезентації Іншого.

Студенти-магістранти під час вивчення курсу повинні набути такі **компетентності**: оволодіти науковими методами пізнання, здатністю до виконання навчально-дослідної та/або науково-дослідної роботи та презентації її результатів, зокрема і в локальних аналітичних групах; здатністю працювати з архівами, каталогами, добирати критичну та монографічно-дослідницьку літературу для розв'язання сформульованої навчально-наукової проблеми; вирішувати завдання, які потребують фахових знань, умінь, навичок та досвіду; володіти способами інтеріоризації професійних знань; вміти послідовно, системно та цілеспрямовано засвоювати зміст навчання із дисципліни професійної підготовки; оволодіти здатністю до різних видів літературознавчого аналізу; оволодіти науковим інструментарієм у галузі теорії та історії літератури; до текстової, текстологічної, читацької, інтерпретаційної, дискурсивної, культурознавчої, мистецтвознавчої, психологічної діяльності; вмінням брати участь у дискусіях на літературні теми; підтримувати контакти із письменниками, вченими; діагностувати рівень художніх смаків слухачів та відповідно корелювати складність

коментарів, інтерпретацій; адаптувати складні дослідницькі теорії, тези до рівня реципієнтів; володіти основами риторики.

Загалом студенти повинні **знати** особливості теоретичного наповнення постколоніальної літературознавчої методології; концептуальну спрямованість колоніального та антиколоніального дискурсів; вітчизняну спадщину постколоніальних досліджень; практику прочитання літератури на рівні замовчуваних тем та образів. Також на рівні практичного засвоєння знань з курсу магістрантам необхідно **вміти** аналізувати наслідки колоніальної присутності в літературі; розрізняти практики культурного домінування метрополії в літературному наративі; аналізувати імперські моделі маргіналізації Іншого; розглядати стратегії контрдискурсивної репрезентації в художніх та публіцистичних творах; з'ясувати проблеми поліваріантної культурної ідентичності.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальне навантаження з навчальної дисципліни «Постколоніальні студії» становить 3 кредити ЄКТС (90 годин). З нього для денної форми навчання передбачено 16 годин лекцій, 14 годин практичних занять та 60 годин для самостійної роботи, а для заочної форми – 4 години лекцій, 6 годин практичних занять, 80 годин для самостійної роботи. Формою семестрового контролю є залік.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Постколоніальний підхід у контексті українського літературного досвіду

Тема 1. ПОСТКОЛООНІАЛЬНІ СТУДІЇ ЯК СУЧАСНА СТРАТЕГІЯ ПРОЧИТАННЯ ЛІТЕРАТУРИ

Що таке постколоніалізм? Етапи становлення постколоніальної критики. Антиколоніальна теорія 1950-60-х років (Франц Фанон, Амілкар Кабрал). Поступ академічних постколоніальних студій. Концепції постколоніалізму Едварда Саїда, Гомі Бгабги, Гаятрі Чакраворті Співак, Анії Лумби та ін.

Тема 2. ТЕОРЕТИЧНІ КООРДИНАТИ ПОСТКОЛООНІАЛЬНОЇ КРИТИКИ

Постколоніальні студії в системі сучасної гуманітаристики (фемінізм, марксизм, постмодернізм, постструктуралізм). У силовому полі колоніалізму та антиколоніалізму. Колоніальний та антиколоніальний дискурси в літературних текстах. Мова в постколоніальній теорії. Неоднорідність колоніальних культур. Постколоніальні ревізії образу Іншого. Ієрархічні моделі імперського дискурсу. Тіло та імперія. Постколоніальна література.

Тема 3. ПОСТКОЛООНІАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ ЕДВАРДА САЇДА

Теорія орієнталізму Едварда Саїда. Методологічний інструментарій концепції Едварда Саїда. «Уявна географія» на «орієнтальній» мапі. Поступ постколоніальної теорії Едварда Саїда в «Культурі й імперіалізмі». Консолідоване бачення і опір йому. Що текст замовчав?

Тема 4. НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ ДОСВІДУ РОСІЙСЬКОГО КОЛООНІАЛІЗМУ В ЗАХІДНИХ ПОСТКОЛООНІАЛЬНИХ СТУДІЯХ

Постколоніальна критика і постсоветський простір. Колоніальний досвід російської літератури XIX-XX століть (концепція Еви Томпсон). Творчість Миколи Гоголя у силовому полі українського та російського націоналізмів (концепція Едити Бояновської). Колоніальні та контрдискурсивні практики в російській та українській літературах (концепція Мирослава Шкандрія).

Тема 5. ПОСТКОЛОНІАЛЬНИЙ МЕТОД В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНІЙ ДУМЦІ

Особливості застосування постколоніальної теорії в українському літературознавстві. Постколоніальні праці Марка Павлишина. Постколоніальна риторика в есеїстиці Оксани Забужко. Постколоніальна теорія у науковій спадщині Тамари Гундорової. Інтерпретація постколоніального методу в наукових текстах Ярослава Поліщука. Постколоніальне перепрочитання української літератури у концепції Олени Юрчук. Ідеї постколоніалізму в працях Миколи Рябчука. Критика постколоніального методу у вітчизняній літературознавчій науці.

Тема 6. ІСТОРІЯ ВЗАЄМИН З ІМПЕРІЄЮ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ ХІХ-ХХІ СТОЛІТЬ

Антиколоніальні мотиви у творчості Тараса Шевченка. Колоніальні та антиколоніальні моделі в російськомовній історичній прозі Михайла Старицького. «Між небуттям та буттям-яке-вбиває»: «подвійна колонізація» жінки в українській історичній белетристиці 1880-90-х років. У полоні імперії: український історичний роман 1930-х – 1950-х років у контексті ідеологічних пошуків соцреалізму. Контрдискурсивні практики в українському діаспорному письменстві 1950-60-х років. Поет й імперія: творчість Василя Стуса у постколоніальному аспекті. Поруйнування імперії в літературі 1990-х років. «Імперії завдають удару у відповідь»: антиколоніальні мотиви у прозі Василя Шкляра про війну.

Тема 7. ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ЛІТЕРАТУРНІ СТОСУНКИ У КОНТЕКСТІ ПОСТКОЛОНІАЛЬНОЇ КРИТИКИ

Методологічні перспективи аналізу колоніальних практик у польській літературі. Чи може колонізований бути і колонізатором? (концепція Богуслава Бакули). Боротьба за минуле: польський та український проекти художньої репрезентації історії в белетристиці 1880-90-х років. Образ Іншого в українських та польських історичних романах кінця ХІХ віку.

Тема 8. ГЕОГРАФІЯ ПРИВЛАСНЕННЯ

«Уявна географія» в системі постколоніальної теорії. Від «фронтиру» до «пограниччя». Ментальне картографування простору в історичній белетристиці другої половини ХІХ віку. Нація в теорії постколоніальної критики. Імперія як теоретична проблема. Концепція «внутрішньої колонізації».

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ: ТЕМАТИКА, МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

Практичне заняття з «Постколоніальних студій» – це одна з основних форм засвоєння знань здобувачами вищої освіти, яка передбачає докладний розгляд теоретичних питань, дослідження методологічних особливостей з постколоніальної критики, набуття компетентностей з практичного аналізу історико-літературних фактів шляхом роботи над індивідуальними завданнями в рамках певної теми. Таке заняття передбачає поглиблення як теоретичних знань з навчального курсу, так і формування практичних умінь й навичок самостійної роботи, удосконалення наукового мислення студентів.

Робота на практичному занятті з постколоніальних студій складається з кількох етапів: 1) з'ясування відповідей на теоретичні питання з відповідної теми; 2) розбір концептуальних особливостей наукових статей відомих постколоніальних критиків; 3) самостійний постколоніальний аналіз конкретних літературних явищ із подальшим колективним обговоренням результатів. Студенти мають бути готові до роботи на будь-якому етапі практичного заняття, опрацювавши відповідну літературу самостійно до початку аудиторної роботи.

Робота над теоретичними питаннями на практичному занятті передбачає усні відповіді на відповідні питання з теми, попередньо простудіювавши рекомендовану літературу. Така форма дозволяє студентам краще засвоїти, деталізувати та систематизувати знання з постколоніальної методології.

Опрацювання окремих фахових публікацій ставить за мету ознайомити студентів із вагомими постколоніальними дослідженнями на первинному рівні, усвідомити особливості методологічного становлення порівняльного літературознавства та здобути практичні навички аналізу й систематизації знань під час безпосередньої роботи з науковими текстами.

До кожного заняття передбачено практичне завдання, яке ставить за мету здійснити самостійний аналіз з використанням постколоніальних методів художніх текстів української та зарубіжної літератур. Студентам необхідно прочитати твори та провести постколоніальну інтерпретацію присутності у текстах колоніальної чи антиколоніальної репрезентації художнього світу. Результати такого аналізу обговорюються під час колективної дискусії на занятті. Подібні завдання дозволяють студентам здобути практичні навички постколоніального дослідження літературних явищ.

Загалом підготовка студентів до практичного заняття має бути ретельною, необхідно обрати оптимальні шляхи опрацювання джерел та виконання завдань. Успішна робота на занятті дозволить систематизувати, поглибити знання з навчальної дисципліни, здобути відповідні практичні уміння й навички, сформувати відповідні професійні компетентності.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1: ОСОБЛИВОСТІ ПОСТКОЛОНІАЛЬНОЇ КРИТИКИ

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Теоретичні питання:

1. Постколоніальна критика в системі сучасного літературознавства.
2. Етапи становлення постколоніальних студій. Критика імперіалізму в працях Франца Фанона.
3. Постколоніальні концепції Гомі Бгабги та Гаятрі Чакраворті Співак.

Практичні завдання:

1. Проведіть критичне опрацювання праці Франца Фанона «Гнані і голодні» (першого і третього розділу).
2. Здійсніть постколоніальний аналіз поезії Редьярда Кіплінга «Тягар білої людини» та повісті Артура Конан Дойла «Етюд в багряних тонах».

Рекомендована література:

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пітер Баррі ; пер. з англ. О. Погинайко ; наук. ред. Р. Семків. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с. – (Серія «Пролегомени»).
2. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
3. Павлишин М. Постколоніальна критика і теорія / Марко Павлишин // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 703-708.
4. Фанон Ф. Гнані і голодні / Франц Фанон ; пер. з фр. – К. : Вперед, LAT&K, 2016. – 227 с.
5. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії : монографія / Олена Юрчук. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.
6. Fanon F. Black Skin, White Masks / Frantz Fanon ; forewords by Homi K. Bhabha and Ziauddin Sardar. – London : Pluto Press, 2008. – 186 p.
7. Fanon F. The Fact of Blackness / Frantz Fanon // The Post-Colonial Studies Reader / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 323-326.
8. Post-Colonial Studies. The Key Concepts Second Edition / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2007. – 292 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2: МЕТОДОЛОГІЧНА СВОЄРІДНІСТЬ ПОСТКОЛОНІАЛЬНОЇ КРИТИКИ

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Теоретичні питання:

1. Основні елементи постколоніальної інтерпретації текстів. Термінологічна база постколоніалізму.
2. Колоніальний та антиколоніальний дискурси.
3. Особливості постколоніального аналізу художніх текстів.

Практичні завдання:

1. Проведіть критичне опрацювання статті Гаятрі Чакраворті Співак «Чи може підпорядковане промовляти?»
2. Простежте репрезентацію імперського наративу в поемі Александра Пушкіна «Мідний вершник».

3. Проаналізуйте особливості антиколоніальної стратегії у поемі Тараса Шевченка «Сон» («У всякого своя доля»).

Рекомендована література:

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пітер Баррі ; пер. з англ. О. Погинайко ; наук. ред. Р. Семків. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с. – (Серія «Пролегомени»).
2. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
3. Співак Г. Чи може підпорядковане промовляти? / Гаятрі Чакраворті Співак // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 714-718.
4. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій ; пер. з англ. П. Тарашук. – К. : Факт, 2004. – 496 с.
5. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії: монографія / Олена Юрчук. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.
6. Post-Colonial Studies. The Key Concepts Second Edition / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2007. – 292 p.
7. The Empire Writes Back. Theory and practice in post-colonial literatures / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2004. – 283 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3: ЕДВАРД САЇД ЯК ЗАСНОВНИК ПОСТКОЛОНІАЛЬНОЇ КРИТИКИ

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Теоретичні питання:

1. Концепція орієнталізму в науковій спадщині Едварда Саїда. Поняття «уявної географії».
2. Теоретичні особливості постколоніальної теорії у «Культурі й імперіалізмі».
3. Постколоніальне перепрочитання класичних текстів: інтерпретація Едвардом Саїдом роману Джейн Остен «Менсфілд парк».

Практичні завдання:

1. Проведіть критичне опрацювання праць Едварда Саїда «Орієнталізм» (розділ перший) та «Культура й імперіалізм» (частина перша і друга).
2. Проаналізуйте особливості репрезентації неєвропейського простору в романі Джозефа Конрада «Серце півдня».

Рекомендована література:

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пітер Баррі ; пер. з англ. О. Погинайко ; наук. ред. Р. Семків. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с. – (Серія «Пролегомени»).
2. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
3. Саїд Е. Культура й імперіалізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. К. Ботанова, Т. Цимбал [та ін.]. – К. : Критика, 2007. – 608 с.
4. Саїд Е. Орієнталізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. В. Шовкун. – К. : «Основи», 2001. – 511 с.
5. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії: монографія / Олена Юрчук. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.
6. Post-Colonial Studies. The Key Concepts Second Edition / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2007. – 292 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4: ПОСТКОЛОНІАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РОСІЙСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО КОЛОНІАЛІЗМУ

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Теоретичні питання:

1. Перспективи використання постколоніального методу для аналізу російського метропольного дискурсу в літературі XIX-XX століть.
2. Постколоніальне прочитання Евою Томпсон російської літератури XIX-XX століть.
3. Російсько-українські літературні взаємини у постколоніальній праці Мирослава Шкандрія «В обіймах імперії».

Практичні завдання:

1. Проведіть критичне опрацювання праць Еви Томпсон «Трубадури імперії» (розділи перший і другий) та Мирослава Шкандрія «В обіймах імперії» (розділи перший і третій).
2. Проаналізуйте особливості антиколоніальної стратегії в драмі Лесі Українки «Бояриня».

Рекомендована література:

1. Гундорова Т. Генераційний виклик і постколоніалізм на сході Європи. Вступні зауваги / Тамара Гундорова // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лаурис, 2014. — С. 7-13.
2. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. — Рівне, 2019. — 227 с.
3. Поліщук Я. Постколоніальна критика як актуальна пропозиція / Ярослав Поліщук // Філологічні семінари. Понятійний апарат сучасного літературознавства: «своє» й «чуже». — К. : ВПЦ Київський Університет, 2007. — С. 87-98.
4. Томпсон Е. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм / Ева М. Томпсон; пер. з англ. М. Корчинської. — К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. — 368 с.
5. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій; пер. з англ. П. Тарашук. — К. : Факт, 2004. — 496 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5: РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНИХ ПОСТКОЛОНІАЛЬНИХ СТУДІЙ

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Теоретичні питання:

1. Етапи формування українських постколоніальних студій.
2. Концепція постколоніалізму в працях Марка Павлишина.
3. Постколоніальна перспектива прочитання української літератури у науковій спадщині Тамари Гундорової.
4. Постколоніальні ідеї у публіцистиці Миколи Рябчука.
5. Перспективи постколоніального методу в сучасному українському літературознавстві.

Практичні завдання:

1. Проведіть критичне опрацювання праць Марка Павлишина «Козаки в Ямайці: постколоніальні риси в сучасній українській культурі», Тамари Гундорової «Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на сході Європи» та Миколи Рябчука «У ліжку зі слоном».
2. Проаналізуйте постколоніальну стратегію романів Юрія Андруховича «Московіада» та Олександра Ірванця «Рівне/Ровно. Стіна».

Рекомендована література:

1. Гундорова Т. Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на сході Європи / Тамара Гундорова // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лауріус, 2014. — С. 26-44.
2. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї / Тамара Гундорова. — К. : Грані-Т, 2013. — 548 с.
3. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. — Рівне, 2019. — 227 с.
4. Павлишин М. Козаки в Ямайці: постколоніальні риси в сучасній українській літературі / Марко Павлишин // Павлишин М. Канон та іконостає: Літературно-критичні статті / М. Павлишин ; вст. слово І. Дзюби. — К., 1997. — С. 223-236.
5. Рябчук М. У ліжку зі слоном / Микола Рябчук // Рябчук М. Постколоніальний синдром : спостереження. — К. : «К.І.С.», 2013. — С. 8-14.

**ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6:
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ЛІТЕРАТУРНІ ВЗАЄМИНИ
У КОНТЕКСТІ ПОСТКОЛОЇАЛЬНИХ СТУДІЙ**

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Теоретичні питання:

1. Сучасні перспективи аналізу колоніальних практик у польській літературі.
2. Концепція Богуслава Бакули про присутність у польській культурі колоніальної риторики.
3. Колоніальні та антиколоніальні наративи в польській і українській літературах у ХІХ віці.

Практичні завдання:

1. Проведіть критичне опрацювання статті Богуслава Бакули «Креси без взаємних викреслювань».
2. Проаналізуйте особливості представлення образу Іншого в романі Генріка Сенкевича «Вогнем і мечем» та повісті Михайла Старицького «Облога Буші».

Рекомендована література:

1. Бакула Б. Креси без взаємних викреслювань / Богуслав Бакула // Критика. — 2010. — Ч. 1-2 (січень-лютий). — С. 16-22.
2. Глінянович К. Постколоніалізм як колоніалізм. Безголосий субалтерн у польському постколоніальному дискурсі / Катажина Глінянович // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лауріус, 2014. — С. 45-52.

3. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
4. Менцвель А. Антропологічна уява. Есе й нариси / А. Менцвель ; пер. з польс. О. Вознюк. – К. : «Юніверс», 2012. – 380 с.
5. Поліщук Я. Пейзажі людини / Ярослав Поліщук. – Харків : «Акта», 2008. – 346 с.
6. Сосновська Д. Стереотип України та українця в польській літературі / Данута Сосновська // «І». – 1997. – № 10. – С. 88-96.
7. Ф'ют А. Зустрічі з Іншим / Олександр Ф'ют ; пер. з польс. Я. Поліщук. – Харків : «Акта», 2009. – 261 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7: КОНТРАДИСКУРСИВНІ ТА ПОСТКОЛОНІАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПЛАН ЗАНЯТТЯ

Теоретичні питання:

1. Українські антиколоніальні практики в літературі ХІХ віку.
2. Українська література в силовому полі радянського колоніалізму. Опір метропольному консолідованому баченню в епоху 1960-80-х років.
3. Постколоніальна стратегія в українській літературі 1985-1990-х років.
4. Жіночий текст як спроба подолання колоніальної травми.

Практичні завдання:

1. Проведіть критичне опрацювання есе Оксани Забужко «Жінка-автор в колоніальній культурі...».
2. Проаналізуйте постколоніальну стратегію романів Оксани Забужко «Польові дослідження з українського сексу» та Марії Матіос «Солодка Даруся».

Рекомендована література:

1. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї / Тамара Гундорова. – К. : Грані-Т, 2013. – 548 с.
2. Забужко О. Жінка-автор у колоніальній культурі або знадоба до української гендерної міфології / Оксана Забужко // Забужко О. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика. — 4-те вид. — К. : Факт, 2009. — С. 152-191.
3. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
4. Поліщук Я. Постколоніальна критика як актуальна пропозиція / Ярослав Поліщук // Філологічні семінари. Понятійний апарат сучасного літературознавства : «своє» й «чуже». – К. : ВПЦ Київський Університет, 2007. – С. 87-98.
5. Чернецький В. Картографуючи посткомуністичні культури. Росія та Україна в контексті глобалізації / Віталій Чернецький ; пер. з англ. – К. : Критика, 2013. – 430 с.
6. Шкандрій М. В обіймах імперії : Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій ; пер. з англ. П. Тарашук. – К. : Факт, 2004. – 496 с.
7. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії : монографія / Олена Юрчук. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає засвоєння теоретичних знань, набуття навичок та вмінь і формування професійних компетентностей з навчальної дисципліни у позааудиторний час. Така форма навчання включає самостійне опрацювання студентом навчально-методичної та науково-монографічної літератури, підготовку до аудиторних занять, виконання індивідуальних письмових завдань etc. Самостійна робота над засвоєнням студентом навчального матеріалу з курсу «Постколоніальні студії» може виконуватися у науковій бібліотеці, навчальних кабінетах, а також у домашніх умовах за допомогою друкованих та електронних джерел, інтернет-ресурсів.

Метою самостійної роботи є системне та поступальне засвоєння навчального матеріалу, формування комплексного розуміння специфіки навчальної дисципліни, опанування практичними навичками та вміннями постколоніального дослідження літературних явищ.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача вищої освіти, повинен становити не більше 67 % загального обсягу годин з навчальної дисципліни. З курсу «Постколоніальні студії» для денної форми передбачено 60 годин, для заочної – 80.

Формами самостійної роботи з навчальної дисципліни «Постколоніальні студії» є:

- реферування наукових джерел з постколоніальних досліджень;
- опрацювання теоретичного матеріалу до практичних занять за підручниками, навчальними посібниками, лекціями викладача;
- прочитання художніх текстів та інтерпретація їх крізь призму постколоніального методу;
- виконання самостійних письмових та творчих завдань;
- підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань, наукових проєктів.

Загалом самостійна робота здобувачів вищої освіти не є одностороннім процесом, оскільки у ньому беруть участь не лише студенти, але й викладач, який здійснює контроль за виконанням завдань. Зокрема, під час практичних занять науково-педагогічний працівник оцінює усні відповіді студентів та визначає їх рівень засвоєння теоретичних знань, опрацювання навчальної та наукової літератури. Колективні бесіди щодо інтерпретації художніх текстів крізь призму постколоніального методу дозволяють визначити вміння практичного застосування знань з курсу. Важливою частиною самостійної роботи є підготовка індивідуальних дослідних завдань, що передбачають розробку студентом власних наукових проєктів.

У межах навчальної дисципліни «Постколоніальні студії» передбачено виконання з відповідної теми самостійних позааудиторних завдань, метою яких є систематизувати та поглибити знання із курсу, удосконалити навички

практичного аналізу літературних явищ. Для виконання таких завдань студенти можуть використовувати додаткові наукові джерела, консультації з викладачем. Загалом під час роботи над такими вправами необхідно докладно проаналізувати теоретичний чи практичний аспекти питання, окреслити його наукову актуальність.

Здобувачі вищої освіти повинні в письмовій чи електронній формі дати відповідь на одне запитання зі самостійної роботи до кожної навчальної теми. Такі завдання виконуються студентами впродовж семестру та подаються викладачу на перевірку до підбиття підсумкового рейтингу. Максимальна кількість балів для самостійних позааудиторних завдань становить 24 бали (до 3-х балів за кожне завдання).

Тематика позааудиторних письмових завдань самостійної роботи з навчальної дисципліни «Постколоніальні студії»

Тема 1: Постколоніальні студії як сучасна стратегія прочитання літератури

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Критика колоніалізму в праці Франца Фанона «Гнані і голодні».
2. Особливості постколоніальної теорії у статті Гомі Бгабги «Нація і розповідність».
3. Роль культури у спротиві імперії у публіцистиці Амількара Кабрала.

Рекомендована література:

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пітер Баррі ; пер. з англ. О. Погинайко ; наук. ред. Р. Семків. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с.
2. Бгабга Г. Націєрозповідність / Гомі Бгабга // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 738-740.
3. Бхабха Х. Местонахождение культуры / Хоми Бхабха // Перекрестки. Журнал исследований восточноевропейского пограничья. – 2005. – № 3-4. – С. 161-191.
4. Кабрал А. Ідентичність і гідність в контексті національно-визвольної боротьби : [Електронне джерело] / Амількар Кабрал ; пер. з англ. Р. Тиса. – Режим доступу до джерела: <https://vpered.wordpress.com/2012/09/20/cabral-identity-and-dignity>.
5. Кабрал А. Національне визволення і культура : [Електронне джерело] / Амількар Кабрал ; пер. з фран. – Режим доступу до джерела: <https://vpered.wordpress.com/2011/10/13/cabral-liberation-nationale-et-culture>.
6. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
7. Фанон Ф. Гнані і голодні / Франц Фанон ; пер. з фр. – К. : Вперед, LAT&K, 2016. – 227 с.
8. Amuta C. Fanon, Cabral and Ngugi on National Liberation / Chidi Amuta // The Post-Colonial Studies Reader / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 158-163.
9. Bhabha H. The Location of Culture / Homi K. Bhabha. – London and New York : Routledge, 1994. – 285 p.
10. Fanon F. Black Skin, White Masks / Frantz Fanon ; forewords by Homi K. Bhabha and Ziauddin Sardar. – London : Pluto Press, 2008. – 186 p.

11. Fanon F. The Fact of Blackness / Frantz Fanon // The Post-Colonial Studies Reader / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 323-326.

Тема 2: Теоретичні координати постколоніальної критики

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Зв'язок постколоніальних студій та постмодернізму.
2. Концепція гібридності у постколоніальній теорії.
3. Постколоніальна література та постколоніальні автори.

Рекомендована література:

1. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пітер Баррі ; пер. з англ. О. Погинайко ; наук. ред. Р. Семків. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с.
2. Бурко В. Текстові стратегії постколоніального письма / В. Бурко // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Філологічні науки. – 2010. – Вип. 92. – С. 421-425.
3. Гачко О. Європейські дискурси в неєвропейських лаштунках: формування постколоніальної ідентичності та філософія постструктуралізму / О. Гачко // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філософія. – 2009. – Вип. 5. – С. 120-129.
4. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
5. Кравинская Ю. Постмодерністський дискурс як основа постколоніалізму: діалог двох течій / Ю. Кравинская // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2013. – Вип. 2 (1). – С. 54-63.
6. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Чарльза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора ; пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
7. Мукгерджі А. Чий постколоніалізм і чий постмодернізм? / Арун П. Мукгерджі // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 741-743.
8. Павлишин М. Постколоніальна критика і теорія / Марко Павлишин // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 703-708.
9. Поліщук Я. Постколоніальна трансгресія / Ярослав Поліщук // Питання літературознавства. – 2007. – Вип. 74. – С. 215-227.
10. Сембе К. Гібридна ідентичність у постколоніальному письмі Салмана Рушді / К. Сембе // Літературознавчі студії. – 2013. – Вип. 39 (2). – С. 376-382.
11. Слемон С. Постколоніальна критика / Стівен Слемон, Гелен Тіффін // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 709-713.
12. Співак І. В інших світах : есеї з питань культурної політики / Гаятрі Чакраворті Співак ; пер. з англ. – К. : Вид. дім «Всесвіт», 2006. – 480 с.
13. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії: монографія / Олена Юрчук. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.
14. Post-Colonial Studies. The Key Concepts Second Edition / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2007. – 292 p.
15. The Empire Writes Back. Theory and practice in post-colonial literatures / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2004. – 283 p.

Тема 3: Постколоніальна концепція Едварда Саїда

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Рецепція філософських поглядів Мішеля Фуко в постколоніальній концепції Едварда Саїда.
2. Інтерпретація постколоніальних ідей Едварда Саїда в українській науці.
3. Поняття «уявної географії» в концепції орієнталізму Едварда Саїда.

Рекомендована література:

1. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Чарльза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора ; пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
2. Іванишин П. Критика і метакритика як осмислення літературності / Петро Іванишин. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
3. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
4. Кузін В. Орієнталізм Едварда Саїда як методологія постколоніальних досліджень / В. Кузін // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філософія. – 2015. – Вип. 18. – С. 87-95.
5. Останіна Г. Теорії орієнталізму й художня література / Г. Останіна // Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки». – 2012. – № 5 (218). – С. 7-11.
6. Потапенко Л. Компаративний дискурс у постколоніальних дослідженнях Едварда Саїда : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Л. Потапенко; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – 20 с.
7. Саїд Е. Культура й імперіялізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. К. Ботанова, Т. Цимбал [та ін.]. – К. : Критика, 2007. – 608 с.
8. Саїд Е. Орієнталізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. В. Шовкун. – К. : «Основи», 2001. – 511 с.
9. Слемон С. Постколоніальна критика / Стівен Слемон, Гелен Тіффін // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 709-713.
10. Троян С. Метод Едварда Саїда: від орієнталізму до постколоніальних студій / С. Троян // Історична пам'ять. – 2015. – Вип. 33. – С. 9-16.
11. Фуко М. Наглядати й карати : народження в'язниці / Мішель Фуко ; пер. з фр. П. Таращук. – К. : Основи, 1998. – 392 с.
12. Post-Colonial Studies. The Key Concepts Second Edition / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2007. – 292 p.

Тема 4: Наукове осмислення досвіду російського колоніалізму в західних постколоніальних студіях

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Особливості інтерпретації Едитою Бояновською історичної повісті Миколи Гоголя «Тарас Бульба».
2. Критичне осмислення Евою Томпсон російського колоніального нарративу в романі Льва Толстого «Війна і мир».
3. Осмислення Мирославом Шкандрієм антиколоніальних тенденцій української літератури раннього модернізму.

Рекомендована література:

1. Бояновська Е. Микола Гоголь: між українським і російським націоналізмом / Едита Бояновська. – К.: Темпора, 2013. – 616 с.
2. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
3. Рябчук М. Відміни колоніалізму: про застосовність постколоніальної методології до вивчення посткомуністичної Східної Європи / Микола Рябчук // Наукові записки [Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса]. – 2013. – Вип. 2. – С. 41-58.
4. Томпсон Е. Трубадури імперії: Російська література і колоніалізм / Ева М. Томпсон; пер. з англ. М. Корчинської. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. – 368 с.
5. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій; пер. з англ. П. Тарашук. – К.: Факт, 2004. – 496 с.
6. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії: монографія / Олена Юрчук. – К.: ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.

Тема 5: Постколоніальний метод в українській літературно-критичній думці

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Трансформація постколоніальних ідей у статті Марка Павлишина «Про користь і шкоду постколоніалізму для життя».
2. Постколоніалізм та генераційні процеси у працях Тамари Гундорової.
3. Особливості постколоніального аналізу українського культурного досвіду в статті Миколи Рябчука «Відміни колоніалізму...».

Рекомендована література:

1. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
2. Павлишин М. Козаки в Ямаїці: постколоніальні риси в сучасній українській літературі / Марко Павлишин // Павлишин М. Канон та іконостас: Літературно-критичні статті / М. Павлишин; вст. слово І. Дзюби. – К., 1997. – С. 223-236.
3. Павлишин М. Постколоніальна критика і теорія / Марко Павлишин // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів: Літопис, 2001. – С. 703-708.
4. Павлишин М. Про користь і шкоду постколоніалізму для життя / Марко Павлишин // Всесвіт. – 2014. – № 3-4. — С. 229-240.
5. Поліщук Я. Постколоніальна критика як актуальна пропозиція / Ярослав Поліщук // Філологічні семінари. Понятійний апарат сучасного літературознавства: «своє» й «чуже». – К.: ВПЦ Київський Університет, 2007. – С. 87-98.
6. Рябчук М. Постколоніальний синдром: спостереження / Микола Рябчук. – К.: «К.І.С.», 2013. – 240 с.
7. Рябчук М. Відміни колоніалізму: про застосовність постколоніальної методології до вивчення посткомуністичної Східної Європи / Микола Рябчук // Наукові записки [Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса]. – 2013. – Вип. 2. – С. 41-58.
8. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії: монографія / Олена Юрчук. – К.: ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.

Тема 6: Історії взаємин з імперією в українській літературі XIX-XXI століть

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Історична проза Михайла Старицького між колоніальним та антиколоніальним наративами.
2. Антиколоніальні тенденції української діаспорної прози.
3. Опір імперії в історичній прозі Василя Шкляра.

Рекомендована література:

1. Воропаєва Т. Постколоніальні студії вчених української діаспори / Т. Воропаєва // Українознавчий альманах. – 2017. – Вип. 20. – С. 18-21.
2. Галета О. Від антології до онтології: антологія як спосіб репрезентації української літератури кінця XIX – початку XXI століття / Олена Галета. – К. : Смолоскип, 2015. – 640 с.
3. Гундорова Т. Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на сході Європи / Тамара Гундорова // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лауріус, 2014. — С. 26-44.
4. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї / Тамара Гундорова. – К. : Грані-Т, 2013. – 548 с.
5. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
6. Поліщук Я. Гібридна топографія. Місця й не-місця в сучасній українській літературі / Ярослав Поліщук. – Чернівці : Видавництво XXI, 2018. – 272 с.
7. Поліщук Я. Пейзажі людини / Ярослав Поліщук. – Харків : «Акта», 2008. – 346 с.
8. Пухонська О. Літературний вимір пам'яті : монографія / Оксана Пухонська. – К. : ВЦ «Академія», 2018. – 304 с.
9. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій ; пер. з англ. П. Тарашук. – К. : Факт, 2004. – 496 с.
10. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії : монографія / Олена Юрчук. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.

Тема 7: Польсько-українські літературні стосунки у контексті постколоніальної критики

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Постколоніальне переосмислення досвіду польської культури в праці Александра Ф'юта «Зустрічі з Іншим».
2. Критична інтерпретація польської постколоніальної критики у статті Катажини Глінянович «Постколоніалізм як колоніалізм».
3. Осмислення польсько-українських літературних взаємин Григорієм Грабовичем.

Рекомендована література:

1. Бакула Б. Креси без взаємних викреслювань / Богуслав Бакула // Критика. – 2010. – Ч. 1-2 (січень-лютий). – С. 16-22.
2. Гнатюк О. Прощання з імперією : українські дискусії про ідентичність / Ольга Гнатюк. – К. : Критика, 2005. – 528 с. Грабович Г. До історії української літератури : дослідження, есе, полеміка / Григорій Грабович. – К. : Основи, 1997. – 604 с.

3. Глінянович К. Постколоніалізм як колоніалізм. Безголосий субалтерн у польському постколоніальному дискурсі / Катажина Глінянович // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лаурис, 2014. — С. 45-52.
4. Довжок Т. Смеркання Кресів. Спроба постколоніальної інтерпретації прози В. Одоєвського / Т. Довжок // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. — 2011. — Вип. 15. — С. 355-364.
5. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. — Рівне, 2019. — 227 с.
6. Менцвель А. Антропологічна уява. Есе й нариси / А. Менцвель ; пер. з польс. О. Вознюк. — К. : «Юніверс», 2012. — 380 с.
7. Сосновська Д. Стереотип України та українця в польській літературі / Данута Сосновська // «І». — 1997. — № 10. — С. 88-96.
8. Ф'ют А. Зустрічі з Іншим / Олександр Ф'ют ; пер. з польс. Я. Поліщук. — Харків : «Акта», 2009. — 261 с.
9. Шкандрій М. В обіймах імперії: Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій ; пер. з англ. П. Тарашук. — К. : Факт, 2004. — 496 с.

Тема 8: «Географія привласнення»: постколоніальна ревізія картографування літературного простору

Завдання: Дайте розширену письмову відповідь на одне питання на вибір.

1. Інтерпретація практик інтелектуального картографування простору в праці Ларі Вулфа «Винайдення Східної Європи».
2. «Пограниччя» у сучасній постколоніальній теорії.
3. «Уявна географія» в історичній романістиці Данила Мордовця.

Рекомендована література:

1. Брацка М. Постколоніальне прочитання літератури українсько-польського пограниччя XIX століття / М. Брацка // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. — 2014. — Вип. 60 (1). — С. 38-45.
2. Вулф Л. Винайдення Східної Європи : мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва / Ларі Вулф ; пер з англ. С. Біленького. — К. : Критика, 2009. — 592 с.
3. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. — Рівне, 2019. — 227 с.
4. Саїд Е. Культура й імперіялізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. К. Ботанова, Т. Цимбал [та ін.]. — К. : Критика, 2007. — 608 с.
5. Саїд Е. Орієнталізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. В. Шовкун. — К. : «Основи», 2001. — 511 с.
6. Тернер Ф. Значення фронтиру для американської історії: [Електронний ресурс] / Фредерік Тернер // Україна модерна. — 2011. — № 18. — Режим доступу: <http://uamoderna.com/md/18-turner>.
7. Чернецький В. Картографуючи посткомуністичні культури. Росія та Україна в контексті глобалізації / Віталій Чернецький ; пер. з англ. — К. : Критика, 2013. — 430 с.
8. Чорновол І. Компаративні фронтити : світовий і вітчизняний вимір / Ігор Чорновол ; наук. ред. Л. Зашкільняк. — К. : Критика, 2015. — 376 с.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ: ТЕМАТИКА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ВИКОНАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання – це самостійне літературознавче дослідження певної історико-літературної теми із використанням постколоніальних прийомів аналізу літературних явищ. Метою ІНДЗ є формування практичних навичок проведення самостійного наукового дослідження студентами, поглиблення їх аналітичних здібностей.

Студенту необхідно осмислити тему, укласти структуру свого наукового дослідження, сформулювати мету, завдання та актуальність дослідницької стратегії, опрацювати відповідний історико- та теоретико-літературний матеріал, простудіювати джерельну базу, здійснити постколоніальний аналіз текстів. Відтак результати такої роботи будуть покладені в основу написання індивідуально-дослідної роботи.

Індивідуально-дослідне завдання з постколоніальних студій є чітко структурованим науковим текстом обсягом 10-15 друкованих аркушів формату А4. У роботі обов'язково повинен бути присутній вступ, у якому потрібно окреслити категорійний апарат дослідження. Основна частина ІНДЗ має складатися з кількох розділів, кожний із яких мусить розкривати постколоніальне дослідження літературних явищ. Обов'язковим структурним елементом роботи є висновки, у яких узагальнюються та систематизуються результати постколоніального дослідження актуальної літературознавчої проблеми. Важливого значення набуває правильне укладання списку використаної літератури та бібліографічного опису джерел.

Студенти у роботі повинні продемонструвати не лише навички літературознавчого аналізу художніх явищ, але й здатність реферативного опрацювання наукових джерел, що складають основу дослідницької стратегії. Необхідно дотримуватися наукових принципів цитування та покликання на першоджерела.

За індивідуально-дослідне завдання виставляється комплексна оцінка, яка є сумою балів за роботу (20 балів) та її публічний захист (11 балів) студентом.

Перелік тем науково-дослідного завдання

1. Антиколоніальна стратегія у поезії та есеїстиці Євгена Маланюка.
2. Постколоніальна топографія простору в романі Олександра Ірванця «Рівне/Ровно. Стіна».
3. Імперське світобачення у романі Михайла Булгакова «Дні Турбіних».
4. Репрезентація образу Іншого в українській історичній прозі кінця ХІХ віку (на матеріалі роману Івана Нечуя-Левицького «Князь Ієремія Вишневецький»).
5. Антиколоніальні мотиви у романі Василя Шкляра «Чорний ворон».
6. Постколоніальна стратегія репрезентації минулого в романі Василя Кожелянка «Конотоп».
7. Антиколоніальний наратив у поемі Тарас Шевченка «Великий льох».
8. Опір імперії у публіцистиці Миколи Хвильового («Україна чи Малоросія?»).

9. Жінка та імперія у новелі Оксани Забужко «Сестро, сестро».
10. Імперський та національний досвіди у збірці повістей Миколи Гоголя «Вечори на хуторі біля Диканьки».
11. Постколоніальні мотиви в есеїстиці Оксани Забужко.
12. Антиколоніальний наратив у романі у віршах Ліни Костенко «Берестечко».
13. Постколоніальна стратегія в ліриці Юрія Андруховича.
14. Антиколоніальні мотиви у публіцистиці Бориса Грінченка.
15. Орієнталістський наратив у прозі Агатангела Кримського.
16. Деконструкція колоніальних міфів у текстах Леся Подерв'янського.
17. Синтез колоніальних та антиколоніальних моделей в історичній прозі Данила Мордовця.
18. Осмислення травматичного досвіду минулого в прозі Марії Матіос.
19. Советський історичний роман 1940-50-х років: колоніальні та антиколоніальні мотиви.
20. Опір імперії у поетичних текстах Василя Стуса.
21. Антиколоніальна стратегія лірики Лесі Українки.
22. Контрдискурсивні моделі в публіцистиці Івана Нечуя-Левицького.
23. Проблема духовної деградації колонізованої нації у романі-хроніці Анатолія Свидницького «Люборацькі».
24. Постколоніальне прочитання лірики Пантелеймона Куліша.
25. Антиколоніальні мотиви у поезії Василя Симоненка.
26. Критика імперії у публіцистиці Івана Багряного.

ДІАГНОСТИКА ЗНАНЬ ТА УМІНЬ СТУДЕНТІВ. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ. ПИТАННЯ ДЛЯ ГАРАНТОВАНОГО РІВНЯ

Діагностика знань та умінь студентів із навчальної дисципліни передбачає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань та умінь студентів здійснюється під час розгляду теоретичних і практичних завдань на практичних заняттях (усна форма), перевірки виконаних письмових завдань для самостійної роботи. Така форма контролю дозволяє з'ясувати рівень підготовки до практичних, оцінити поступальність засвоєння теоретичних знань, набуття відповідних практичних навичок, вміння працювати з науковими джерелами, знаходити відповіді на складні питання як в усній, так і письмовій формах, здатність застосовувати здобуті знання для постколоніального аналізу певних літературних явищ.

Максимальна оцінка за роботу на практичній становить 5 балів, що передбачає вичерпну відповідь на теоретичні запитання, докладне реферативне опрацювання наукових джерел та високий рівень порівняльного аналізу художніх текстів. Неповні відповіді або часткові доповнення оцінюються від 4 до 1 балу.

Кожне завдання самостійної роботи оцінюється в 3 бали. Виконання всіх завдань у сумі становить 24 бали.

Для перевірки знань і умінь наукового аналізу літературознавчих проблем студенти повинні підготувати письмове індивідуально-дослідне завдання.

Водночас для заохочення активності студентів в опануванні знань із курсу пропонуються додаткові бонусні (необов'язкові) завдання у формі підготовки та захисту рефератів, які оцінюються до 10 балів.

Формами підсумкового контролю є тестування, питання якого охоплюють увесь матеріал із навчальної дисципліни.

Семестрова оцінка включає в себе оцінювання таких робіт:

- робота на практичних – 35 балів (максимальна кількість балів);
- виконання письмових завдань для самостійної роботи – 24 бали;
- ІНДЗ – 31 бал;
- підготовка бонусних завдань (необов'язкова форма) – 10 балів.
- тестування – 10 балів.

У випадку, якщо підсумковий семестровий рейтинг студента складає менше 60 балів, то проводиться залік. Такий контроль відбувається в усній формі шляхом відповіді на теоретичні та практичні питання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Низький рівень. Студент не описує явища, не демонструє знання і розуміння основних положень теми, не може здійснити аналіз художніх текстів крізь призму постколоніального методу.

Середній рівень. Студент здатний відтворювати теоретичний матеріал, здійснювати елементарний постколоніальний аналіз літературних явищ, опираючись на часткові знання, здобуті з лекцій, навчального посібника. Але його відповідям бракує аргументованості та доказовості, він посередньо орієнтується у наукових дослідженнях з постколоніальних студій та відповідній термінології.

Достатній рівень. Студент може застосовувати знання для розуміння специфіки постколоніальної теми, з допомогою викладача систематизує одержані результати під час аналізу проблеми. Уміє пояснити явища, демонструє хороший рівень здійснення практичного постколоніального аналізу літературних явищ, може узагальнювати інформацію, робити висновки, застосовувати спеціальну літературознавчу термінологію.

Високий рівень. Студент вільно володіє теоретичним матеріалом, на високому рівні оцінює наукові джерела, докладно аргументує свої усні письмові відповіді, фахово на практиці здійснює постколоніальний аналіз різних літературних явищ, самостійно систематизує та узагальнює матеріал. Магістрант-філолог може вільно використовувати методологічний арсенал постколоніальної критики для дослідження складних історико-літературних і теоретичних проблем.

Перелік тем для виконання додаткових завдань (реферати)

1. Постколоніальна концепція Анії Лумби.
2. Роль марксистських ідей у формуванні теорії постколоніалізму.
3. Зв'язок постколоніальних студій та феміністичної критики.
4. Особливості постколоніальної концепції Гомі Бгабги.
5. Переплетення колоніального та антиколоніального дискурсів в українській прозі XIX віку.
6. Репрезентація минулого в польській та українській історичній прозі: постколоніальний аспект.
7. Постколоніальні ідеї у науковій спадщині Ярослава Поліщука.
8. Особливості концепції «внутрішньої колонізації» Александра Еткінда.
9. Еротизація Іншого в колоніальному дискурсі.
10. Територіалізація минулого у російській, польській та українській літературах XIX віку.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Що характерно для постколоніальної критики?
 - а) аналіз імагологічних образів;
 - б) осмислення наслідків культурного колоніалізму та опору йому в літературі;
 - в) тематичний аналіз європейського письменства ХІХ віку;
 - г) дослідження впливу тоталітаризму на культуру ХХ ст.

2. Яку ситуацію в культурі позначають терміном «постколоніалізм»?
 - а) взаємозв'язок літератури і політики в колонізованому суспільстві;
 - б) моделі репрезентації колонізованого світу в європейській літературі;
 - в) міжкультурну комунікацію в суспільствах, що звільнилися від колоніалізму;
 - г) процес політичного звільнення колонії від імперської залежності.

3. Що, на думку Марка Павлишина, варто розуміти під постколоніалізмом?
 - а) критичне оцінювання і колоніального дискурсу, і антиколоніального;
 - б) критика колоніальних практик російської літератури;
 - в) дослідження літературних репрезентації заокеанських колоніальних володінь;
 - г) український опір російському культурному колоніалізму.

4. Які ідеї стали ключовими на першому етапі формування постколоніальної критики у 1960-70-х роках?
 - а) критичне дослідження опору імперії в культурі;
 - б) інтерпретація російських колоніальних практик;
 - в) дослідження європейського орієнталізму;
 - г) виразна антиколоніальна спрямованість.

5. Хто із дослідників не належить до етапу формування постколоніальної критики у 1960-70-х роках?
 - а) Франц Фанон;
 - б) Амілкар Кабрал;
 - в) Кваме Нкрума;
 - г) Гомі Бгабга.

6. Хто із дослідників є автором книги «Гнані і голодні»?
 - а) Франц Фанон;
 - б) Амілкар Кабрал;
 - в) Кваме Нкрума;
 - г) Гомі Бгабга.

7. Які ідеї характерні науковим працям Франца Фанона?
 - а) дослідження психологічних станів жертв колоніалізму;
 - б) інтерпретація російських колоніальних практик;
 - в) аналіз практик європейського орієнталізму;
 - г) критика колоніалізму на Близькому Сході.

8. З появою якої праці пов'язують формування академічних постколоніальних студій?
 - а) «Культура й імперіалізм»;
 - б) «Орієнталізм»;
 - в) «Чи може підпорядковане промовляти?»
 - г) «Чорна шкіра, білі маски».

9. Чиї постколоніальні дослідження сприяли формуванню subaltern studies?
 - а) Франц Фанон;
 - б) Едвард Саїд;
 - в) Гомі Бгабга;
 - г) Гаятрі Чакраворті Співак.

10. Які методологічні підходи вплинули на постколоніальну концепцію Гаятрі Чакраворті Співак?
- а) марксистські ідеї;
 - б) постструктуралістська методологія;
 - в) позитивістські підходи;
 - г) імагологія.
11. Які форми колоніалізму виокремлює Анія Лумба?
- а) адміністративний, поселенський, плантаційний;
 - б) англійський, французький, російський;
 - в) державний, приватний, корпоративний;
 - г) адміністративний, плантаційний, імперський.
12. Що таке колоніальний наратив?
- а) модель оповіді й оприсутнення в літературі колоніальних ідей та образів;
 - б) критичне сприйняття культури імперії;
 - в) репрезентація контрдискурсивних моделей в літературі;
 - г) поневолення жінки колоніальною та антиколоніальною культурами.
13. Що розуміють під поняттям подвійна колонізація?
- а) модель оповіді й оприсутнення в літературі колоніальних ідей та образів;
 - б) критичне сприйняття культури імперії колонізованим та колонізатором;
 - в) форма політичної та культурної залежності колонізованого від імперії;
 - г) поневолення жінки колоніальною та антиколоніальною культурами.
14. Зі спадщини якого філософа постколоніалізм запозичив поняття дискурсу?
- а) Жан Поль Сартра;
 - б) Мішеля Фуко;
 - в) Мартіна Гайдеггера;
 - г) Едмунда Гуссерля.
15. Що розуміють під поняттям колоніалізм?
- а) військова окупація певних територій;
 - б) політичне, соціально-економічне та культурне поневолення імперіями територій та народів, що на них проживають;
 - в) схвалення імперської політики громадянами метрополії;
 - г) расова та соціальна дискримінація жителів заокеанських володінь європейських імперій.
16. Яке наповнення має поняття імперіалізм?
- а) володіння заокеанськими територіями;
 - б) вплив імперії на колоніальні володіння чи залежні території, що проявляється у політичній, економічній, суспільній та культурній сферах;
 - в) військове та політичне підкорення сусідніх територій;
 - г) включення певних територій до складу імперії.
17. Що таке антиколоніалізм?
- а) система суспільно-політичного та культурного спротиву поневоленої нації колоніальній політиці імперії;
 - б) критика імперської політики громадянами метрополії;
 - в) опір політиці імперії в культурі колонізованої нації;
 - г) війни європейських імперій за колоніальні володіння в Африці та Азії.
18. У чому полягає політика деколонізації?
- а) завершення протистояння між імперією та колишньою колонією;
 - б) процес політичної трансформації імперії після втрати колоній;

- в) переосмислення елітою колишньої метрополії колоніального досвіду;
- г) практика демонтування форм імперської присутності у різних сферах суспільного життя колишньої колонії після здобуття незалежності.

19. Окресліть теоретичне наповнення поняття культурний колоніалізм?
- а) практика метропольної культури щодо привласнення гуманітарної сфери колонізованого, прищеплення йому імперських світоглядних цінностей;
 - б) форми неґації в літературі образу імперії;
 - в) докладний аналіз практик культурного домінування метрополії;
 - г) контрдискусивні моделі репрезентації культурної політики імперії.
20. У якій постколоніальній праці важливе місце займає дослідження мови?
- а) «Імперія пише у відповідь»;
 - б) «Орієнталізм»;
 - в) «Чи може підпорядковане промовляти?»;
 - г) «Чорна шкіра, білі маски».
21. Що в постколоніальній теорії розуміють під поняття гібридності?
- а) взаємовплив імперського та антиколоніального дискурсів, що інспірують появу синтезованої культурної ідентичності;
 - б) мультикультуральний вимір сучасної культури;
 - в) нав'язування колоніальних моделей культури колонізованого;
 - г) репрезентація метропольних образів у антиколоніальній літературі.
22. Якими рисами наділяють образ Іншого у текстах колоніального нарративу?
- а) мужності та інтелектуальності;
 - б) відсталості та слабкості;
 - в) нескореності та цивілізованості;
 - г) геройства та сексуальності.
23. Які практики позначає термін іншування?
- а) наголошення на відмінностях національної культури;
 - б) конструювання імперським дискурсом різних форм «свого» Іншого;
 - в) подвійну колонізацію субалтерна;
 - г) відкидання метропольних цінностей в антиколоніальній літературі.
24. У чому проявляється «еротизація Іншого» в практиках культурного колоніалізму?
- а) захоплення вродою та характером колонізованих жінок;
 - б) колонізований простір постає простором сексуальних фантазій колонізатора;
 - в) наголошується на захисті колонізованих жінок від деспотизму їх чоловіків;
 - г) схвалюється асиміляція колонізованої жінки з культурою імперії.
25. На думку Пітера Баррі, які можна виокремити етапи становлення постколоніального письма?
- а) колоніальний, антиколоніальний, постколоніальний;
 - б) «запозичення», «адаптація», «майстерність»;
 - в) традиційне, антиколоніальне, постколоніальне;
 - г) рецепція, трансформація, втілення.
26. Назвіть український постколоніальний роман, що осмислює гендерний травматичний досвід колоніалізму?
- а) «Польові дослідження з українського сексу» Оксани Забужко;
 - б) «Рівне/Ровно (стіна)» Олександра Ірванця;
 - в) «Рекреації» Юрія Андруховича;
 - г) «Дефіляда в Москві» Василя Кожелянка.

27. У чому полягає теоретичне наповнення поняття орієнталізм у постколоніальній критиці?
- практика інтелектуального підкорення Сходу через різні форми його репрезентації;
 - напрямок в європейському живописі другої половини XIX віку;
 - антиколоніальні рухи в країнах Сходу;
 - практика політичного підкорення європейськими імперіями народів Сходу.
28. Яку ідею піддає критиці Едвард Саїд в «Орієнталізмі»?
- рівності європейських та східних культур;
 - мультикультуральності;
 - унікальності європейської ідентичності;
 - гібридності колоніальних культур.
29. Що, на думку Едварда Саїда, є важливим у дослідженні європейських орієнталістських текстів?
- аналіз фактів, доказова база теорій, система аргументів;
 - точність у відтворенні історичних подій та умов життя колонізованих народів;
 - об'єктивність у зображенні європейцями східних суспільств;
 - стиль, мовні звороти, контекст, нарративні моделі репрезентації Сходу.
30. У чому полягає теоретичне наповнення, на думку Едварда Саїда, парадигми «влада – знання»?
- мати знання про річ – це панувати над нею;
 - інтелектуальне вивчення культури й історії Сходу;
 - демонстрація інтелектуальної переваги Заходу над Сходом;
 - колоніальні володіння стають способом опанування культурними набутками народів Сходу.
31. Для постколоніальної концепції якого дослідника характерна ідея «уявної географії»?
- Анії Лумби;
 - Едварда Саїда;
 - Гомі Бгабги;
 - Гаятрі Чакраворті Співак.
32. Який твір мистецтва, окрім літературних текстів, аналізує Едвард Саїд у «Культурі й імперіалізмі» у контексті колоніального дискурсу?
- опера В. А. Моцарта «Викрадення із сералю»;
 - опера Дж. Верді «Аїда»;
 - оперета Й. Штрауса «Принц Мафусаїл»;
 - картину Е. Делакруа «Алжирські жінки».
33. Досвід яких імперій найповніше досліджує Едвард Саїд у «Культурі й імперіалізмі»?
- Британської та Російської;
 - Французької та Німецької;
 - Австро-Угорської і Османської;
 - Британської та Французької.
34. На думку Едварда Саїла, що імперіалізм вимагає від культури?
- наголошувати на перевагах імперської системи цінностей;
 - оповідати імперський нарратив та перешкоджати виникненню інших нарративів;
 - діячі культури мусять схвалювати колоніальну політику імперії;
 - культура має глорифікувати імперські завоювання.
35. З якою жанровою формою європейської літератури XIX віку Едвард Саїд пов'язує формування колоніального нарративу?
- громадянською поезією;
 - реалістичним романом;
 - психологічною драмою;
 - новелою.

36. Що розуміє Едвард Саїд у «Культурі й імперіалізмі» під «географічним розслідуванням історичного досвіду»?
- а) осмислення колоніального та антиколоніального наративів, які апелюють через образи і символи до власної ментальної мапи світу;
 - б) взаємозв'язок літератури і географії;
 - в) форма колоніального підкорення різних територій імперіями;
 - г) дослідження контрдискурсивних практик «повернення» рідної землі з-під інтелектуальної влади імперії.
37. У чому полягає стратегія деконструктивного прочитання Едвардом Саїдом роману Джейн Остен «Менсфілд парк»?
- а) аналіз того, що текст свідомо замовчав;
 - б) віднайдення зв'язку між історією персонажів та запереченням ними британської імперської політики;
 - в) спроба через текст пояснити політичні погляди авторки;
 - г) дослідження ролі жінки в імперському суспільстві.
38. На думку Еви Томпсон, репрезентація в літературі яких подій стає початком формування російського імперського наративу?
- а) війна з Наполеоном;
 - б) підкорення Кавказу;
 - в) повстання декабристів;
 - г) російсько-турецькі війни.
39. Чому Ева Томпсон стверджує, що культура Росії для колонізованих народів ніколи не виступала безумовним авторитетом?
- а) бо це була культура поневолювачів;
 - б) підкорені народи орієнтувалися на культуру західноєвропейських країн;
 - в) Російська імперія сама відчуває дискомфорт щодо інтелектуальної переваги з боку підкореного народу;
 - г) на перешкоді стояв мовний фактор.
40. На думку Мирослава Шкандрія, на що опирався російський імперіалізм у ХІХ віці?
- а) ідею слов'янофільства;
 - б) російське православ'я;
 - в) російський націоналізм;
 - г) ідею расової вищості росіян.
41. Мирослав Шкандрій вважає, що в середині ХІХ віку російський колоніальний наратив оприсутнюється не лише у художніх текстах, але й через:
- а) релігійні твори;
 - б) шкільні підручники з історії й географії;
 - в) державні документи;
 - г) газетні публікації.
42. У статті «Козаки в Ямайці...» Марко Павлишин стверджує, що перевагою посколоніального аналізу літератури є:
- а) заперечення колоніалізму;
 - б) критика антиколоніалізму;
 - в) творенні нового самоусвідомлення в культурі;
 - г) аналіз явищ колоніалізму та антиколоніалізму.
43. Хто з українських дослідників розглядає проблему подвійної колонізації?
- а) Марко Павлишин;
 - б) Тамара Гундорова;
 - в) Оксана Забужко;
 - г) Микола Рябчук.

44. На думку Тамари Гундорової, у чому полягає особливість застосування постколоніального підходу до східноєвропейських культур?
- а) наголошення на расовому чиннику в колоніальному наративі;
 - б) дослідження проблем колективної пам'яті та травми;
 - в) аналіз мовних практик колоніалізму та антиколоніалізму;
 - г) аналіз історичних образів у постколоніальному аспекті.
45. Хто з українських постколоніальних критиків досліджує роман про колективну травму?
- а) Марко Павлишин;
 - б) Тамара Гундорова;
 - в) Оксана Забужко;
 - г) Микола Рябчук.
46. Хто з українських дослідників наголошує, що саме українська мова для російського колоніалізму була «чорною шкірою»?
- а) Ярослав Поліщук;
 - б) Тамара Гундорова;
 - в) Оксана Забужко;
 - г) Микола Рябчук.
47. У чому полягає своєрідність постколоніальної концепції Богуслава Бакули?
- а) дослідження антиколоніальних моделей польської культури;
 - б) аналіз орієнтального дискурсу російського колоніалізму;
 - в) розгляд моделей опору імперії в польській та українській літературах;
 - г) становище жертви колонізації не заважає створювати образи та тексти колоніального характеру.
48. Хто з польських дослідників наголошує на потребі аналізу колоніального наративу в польській літературі?
- а) А. Ф'ют;
 - б) Е. Томпсон;
 - в) Д. Скурчевський;
 - г) Р. Нич.
49. Що розуміється під поняття пограниччя в постколоніальній критиці?
- а) осмислення національних кордонів держави в літературі;
 - б) окреслення в літературі національного простору;
 - в) аналіз колоніальної політики імперії;
 - г) простір, у якому перетинаються кілька національних наративів, що сприяють формуванню гібридних культурних форм.
50. У чому полягає своєрідність постколоніального літературного картографування?
- а) звернення до топографічних образів в літературі;
 - б) аналіз колоніальних переміщень у просторі;
 - в) символізоване окреслення територіальної належності земель у колоніальному чи антиколоніальному наративах;
 - г) опис у літературі колоніальних завоювань.

Питання для гарантованого рівня

1. Теоретичні особливості постколоніальної теорії Едварда Саїда.
2. Постколоніальне перепрочитання класичних текстів: інтерпретація Едвардом Саїдом роману Джейн Остен «Менсфілд парк».
3. Концепція орієнталізму Едварда Саїда.
4. Антиколоніальна теорія Франца Фанона та Амілкара Кабрала.
5. Концепції постколоніалізму Гомі Бгабги та Гаятрі Чакраворті Співак.
6. Місце постколоніалізму в сучасній гуманітаристиці.

7. Теоретичне наповнення поняття «постколоніалізм».
8. Моделі постколоніальної літератури.
9. Мова як методологічна проблема у постколоніальній теорії.
10. Ієрархічні моделі імперського дискурсу.
11. Феномен гібридності в постколоніальній теорії.
12. Проблема «подвійної колонізації» в теорії постколоніалізму.
13. Репрезентація образу Іншого в теорії постколоніальної критики.
14. Термінологічна база постколоніальних студій.
15. Колоніальний дискурс у літературі.
16. Антиколоніальний дискурс у літературі.
17. Дискусії про застосування постколоніального методу для аналізу культурного простору Східної Європи.
18. Особливості становлення вітчизняних постколоніальних студій.
19. Основні елементи постколоніальної інтерпретації текстів.
20. Етапи формування постколоніальної критики.
21. Ментальне картографування простору.
22. Концепція «внутрішньої колонізації» та її критична рецепція в українському літературознавстві.
23. Поняття нації в системі постколоніальної теорії.
24. Наукові концепції тлумачення поняття «імперія».
25. Антиколоніальний наратив у поезії Тараса Шевченка.
26. Контрдискурсивна стратегія у творчості Лесі Українки.
27. Образ Іншого в польській та українській історичній прозі XIX століття.
28. Колоніальні та антиколоніальні мотиви в українській історичній прозі XIX віку.
29. Постколоніальна стратегія прози Юрія Андруховича.
30. Опір імперії в поезії Василя Стуса.
31. Постколоніальні тенденції української літератури 1980-1990-х років.
32. Особливості постколоніального аналізу української культури у працях Миколи Рябчука.
33. Постколоніальні ідеї в наукових текстах Тамари Гундорової.
34. Жінка та імперія: постколоніальна перспектива роману Оксани Забужко «Польові дослідження».
35. Культурний колоніалізм у російській літературі (концепція Еви Томпсон).
36. Російсько-українські літературні зв'язки у контексті постколоніальної перспективи (концепція Мирослава Шкандрія).
37. Польсько-українські літературні взаємини у XIX ст. у постколоніальному вимірі (концепція Богуслава Бакули).
38. Осмислення досвіду культурного колоніалізму в есеїстиці Оксани Забужко.
39. Українська література в силовому полі колоніального дискурсу (концепція Олени Юрчук).
40. Перспективи постколоніального аналізу української літератури в статті Марка Павлишина «Козаки в Ямайці: постколоніальні риси в сучасній українській культурі».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / Бенедикт Андерсон; пер. з англ. В. Морозов; 2-ге вид., переробл. – К. : Критика, 2001. – 271 с.
2. Бакула Б. Креси без взаємних викреслювань / Богуслав Бакула // Критика. – 2010. – Ч. 1-2 (січень-лютий). – С. 16-22.
3. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пітер Баррі; пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с. – (Серія «Пролегомени»).
4. Бгабга Г. Націєрозповідність / Гомі Бгабга // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 738-740.
5. Бояновська Е. Микола Гоголь: між українським і російським націоналізмом / Едита Бояновська. – К. : Темпора, 2013. – 616 с.
6. Вулф Л. Винайдення Східної Європи: мапа цивілізації у свідомості епохи Просвітництва / Ларі Вулф; пер з англ. С. Біленького. – К. : Критика, 2009. – 592 с.
7. Гнатюк О. Прощання з імперією: українські дискусії про ідентичність / Ольга Гнатюк. – К. : Критика, 2005. – 528 с.
8. Грабович Г. До історії української літератури: дослідження, есе, полеміка / Григорій Грабович. – К. : Основи, 1997. – 604 с.
9. Гундорова Т. Генераційний виклик і постколоніалізм на сході Європи. Вступні зауваги / Тамара Гундорова // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лаурис, 2014. — С. 7-13.
10. Гундорова Т. Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на сході Європи / Тамара Гундорова // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лаурис, 2014. — С. 26-44.
11. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї / Тамара Гундорова. – К. : Грані-Т, 2013. – 548 с.
12. Глінянович К. Постколоніалізм як колоніалізм. Безголосий субалтерн у польському постколоніальному дискурсі / Катажина Глінянович // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лаурис, 2014. — С. 45-52.
13. Доній В. Дихотомія «антиколоніальне» – «постколоніальне»: специфіка дефініцій / В. Доній // Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки. – 2015. – № 6. – С. 18-20.

14. Дюрінг С. Література – двійник націоналізму? / Саймон Дюрінг // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 744-745.
15. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Чарльза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун; наук. ред. пер. О. Шевченко. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 503 с.
16. Єкельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній пам'яті / Сергій Єкельчик. – К. : Критика, 2008. – 303 с.
17. Забужко О. Жінка-автор у колоніальній культурі або знадоба до української гендерної міфології / Оксана Забужко // Забужко О. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика. — 4-те вид. — К. : Факт, 2009. — С. 152-191.
18. Забужко О. Комплекс Ітаки / Оксана Забужко // Забужко О. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика. — 4-те вид. — К. : Факт, 2009. — С. 91-100.
19. Зборовська Н. Код української літератури : Проект психоісторії новітньої української літератури : монографія / Ніла Зборовська. – К. : Академвидав, 2006. – 504 с.
20. Зелінська Л. Антиколоніальний дискурс і постколоніальна критика в контексті міжкультурної комунікації / Лідія Зелінська // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна. – 2009. – Вип. 11. – С. 613-621.
21. Ільницький О. Імперія як культурна категорія (до проблеми моделювання національних культур у Російській імперії) / Олег Ільницький // Вісник Львів. ун-ту. Серія філол. – 2008. – Вип. 44. Ч. 1. – С. 86-90.
22. Ільницький О. Роздуми про «культуру» в імперії (з перспективи російсько-українських взаємин, 1800–1850) / Олег Ільницький // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лаурис, 2014. — С. 17-25.
23. Кабрал А. Ідентичність і гідність в контексті національно-визвольної боротьби : [Електронне джерело] / Амількар Кабрал; пер. з англ. Р. Тиса. – Режим доступу до джерела: <https://vpered.wordpress.com/2012/09/20/cabral-identity-and-dignity>.
24. Кабрал А. Національне визволення і культура : [Електронне джерело] / Амількар Кабрал; пер. з фран. – Режим доступу до джерела: <https://vpered.wordpress.com/2011/10/13/cabral-liberation-nationale-et-culture>.
25. Кирильчук О. «Етюд у колоніальних тонах»: українська література крізь призму постколоніальних студій: навчальний посібник для

- студентів філологічних спеціальностей закладів вищої освіти / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 227 с.
26. Мотиль О. Підсумки імперій: занепад, розпад і відродження / Олександр Мотиль. – К. : Критика, 2009. – 199 с.
27. Мукгерджі А. Чий постколоніалізм і чий постмодернізм? / Арун П. Мукгерджі // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 741-743.
28. Павлишин М. Козаки в Ямайці: постколоніальні риси в сучасній українській літературі / Марко Павлишин // Павлишин М. Канон та іконостас: Літературно-критичні статті / М. Павлишин ; вст. слово І. Дзюби. – К., 1997. – С. 223-236.
29. Павлишин М. Повернення колоніальної резигнації / Марко Павлишин // Кур'єр Кривбасу. – 2013. – № 284-285. — С. 337-352.
30. Павлишин М. Постколоніалізм як метод і склад думки. Спостереження щодо українського літературознавства на сторінках журналу «Слово і час» у роках 1991–2011 / Марко Павлишин // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. — К. : Лаурис, 2014. — С. 73-83.
31. Павлишин М. Постколоніальна критика і теорія / Марко Павлишин // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 703-708.
32. Павлишин М. Про користь і шкоду постколоніалізму для життя / Марко Павлишин // Всесвіт. – 2014. – № 3-4. — С. 229-240.
33. «Поверх кордону»: концепція прикордоння як об'єкт дослідження (Андреас Каппелер, Володимир Кравченко, Ларі Вульф, Сергій Плохій, Кейт Браун, Сергій Леп'явко, Бьоріс Куцмани) // Україна модерна. – 2011. – № 18. – С. 47-78.
34. Поліщук Я. Із дискурсів і дискусій / Ярослав Поліщук. – Харків : «Акта», 2008. – 285 с.
35. Поліщук Я. Пейзажі людини / Ярослав Поліщук. – Харків : «Акта», 2008. – 346 с. – (Серія «Університетські лекції. Компаративістика й історія літератури»).
36. Поліщук Я. Постколоніальна критика як актуальна пропозиція / Ярослав Поліщук // Філологічні семінари. Понятійний апарат сучасного літературознавства: «своє» й «чуже». – К. : ВПЦ Київський Університет, 2007. – С. 87-98.
37. Поліщук Я. Постколоніальна трансгресія / Ярослав Поліщук // Питання літературознавства. – 2007. – Вип. 74. – С. 215-227.
38. Російський імперіалізм / пер. з англ. Т. Цимбал. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2010. – 395 с.

39. Рябчук М. Постколоніальний синдром : спостереження / Микола Рябчук. – К. : «К.І.С.», 2013. – 240 с.
40. Рябчук М. Відміни колоніалізму : про застосовність постколоніальної методології до вивчення посткомуністичної Східної Європи / Микола Рябчук // Наукові записки [Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса]. – 2013. – Вип. 2. – С. 41-58.
41. Саїд Е. Культура й імперіялізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. К. Ботанова, Т. Цимбал [та ін.]. – К. : Критика, 2007. – 608 с.
42. Саїд Е. Орієнталізм / Едвард Саїд ; пер. з англ. В. Шовкун. – К. : «Основи», 2001. – 511 с.
43. Сінченко О. Постколоніальні дослідження: український вимір / Олексій Сінченко, Марина Гавриловська // Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки. – 2014. – № 3. – С. 109-113.
44. Слемон С. Постколоніальна критика / Стівен Слемон, Гелен Тіффін // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 709-713.
45. Сміт Е. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка / Е. Сміт ; пер. з англ. П. Таращук. – К. : Темпора, 2009. – 312 с.
46. Співак Г. В інших світах : есеї з питань культурної політики / Гаятрі Чакраворті Співак ; пер. з англ. – К. : Вид. дім «Всесвіт», 2006. – 480 с.
47. Співак Г. Чи може підпорядковане промовляти? / Гаятрі Чакраворті Співак // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької, 2-е вид., доповнен. – Львів : Літопис, 2001. – С. 714-718.
48. Томпсон Е. Трубадури імперії : Російська література і колоніалізм / Ева М. Томпсон ; пер. з англ. М. Корчинської. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. – 368 с.
49. Ф'ют А. Зустрічі з Іншим / Александр Ф'ют ; пер. з польс. Я. Поліщук. – Харків : «Акта», 2009. – 261 с.
50. Фанон Ф. Гнані і голодні / Франц Фанон ; пер. з фр. – К. : Вперед, LAT&K, 2016. – 227 с.
51. Чернецький В. Картографуючи посткомуністичні культури. Росія та Україна в контексті глобалізації / Віталій Чернецький ; пер. з англ. – К. : Критика, 2013. – 430 с.
52. Шкандрій М. В обіймах імперії : Російська і українська літератури новітньої доби / Мирослав Шкандрій ; пер. з англ. П. Таращук. – К. : Факт, 2004. – 496 с.
53. Юрчук О. У тіні імперії: Українська література у світлі постколоніальної теорії : монографія / Олена Юрчук. – К. : ВЦ «Академія», 2013. – 224 с.

54. Юрчук О. Особливості формування та стратегії репрезентації антиколоніального та постколоніального художніх дискурсів в українській літературі : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01 / Олена Юрчук; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2015. – 40 с.
55. Amuta C. Fanon, Cabral and Ngugi on National Liberation / Chidi Amuta // *The Post-Colonial Studies Reader* / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 158-163.
56. Bhabha H. *The Location of Culture* / Homi K. Bhabha. – London and New York : Routledge, 1994. – 285 p.
57. Brennan T. *The National Longing for Form* / Timothy Brennan // *The Post-Colonial Studies Reader* / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 170-175.
58. Chatterjee P. *Nationalism as a Problem* / Partha Chatterjee // *The Post-Colonial Studies Reader* / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 164-166.
59. During S. *Postmodernism or Post-colonialism Today* / Simon During // *The Post-Colonial Studies Reader* / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 125-129.
60. Fanon F. *Black Skin, White Masks* / Frantz Fanon ; forewords by Homi K. Bhabha and Ziauddin Sardar. – London : Pluto Press, 2008. – 186 p.
61. Fanon F. *The Fact of Blackness* / Frantz Fanon // *The Post-Colonial Studies Reader* / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 323-326.
62. Loomba A. *Colonialism/Postcolonialism* / Ania Loomba ; third edition. – London and New York : Routledge, 2015. – 284 p.
63. Moore D. C. *Is the Post- in Postcolonial the Post- in Post-Soviet? Toward a Global Postcolonial Critique* : [Електронне джерело] / David Chioni Moore. – Режим доступу до видання: <http://monumenttotransformation.org/atlas-of-transformation/html/p/postcolonial-post-soviet/is-the-post-in-postcolonial-the-post-in-post-soviet-toward-a-global-postcolonial-critique-david-chioni-moore.html>.
64. Morton S. *Gayatri Chakravorty Spivak* / Stephen Morton. – London : Routledge, Taylor & Francis e-Library, 2004. – 176 p.
65. *Post-Colonial Studies. The Key Concepts Second Edition* / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2007. – 292 p.
66. Slemon S. *The Scramble for Post-colonialism* / Stephen Slemon // *The Post-Colonial Studies Reader* / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 45-52.

67. Spivak G. C. *A Critique of Post-Colonial Reason: Toward a History of the Vanishing Present* / Gayatri Chakravorty Spivak. – Harvard University Press, 1999. – 477 с.
68. Spivak G. C. *Three Women's Texts and a Critique of Imperialism* / Gayatri Chakravorty Spivak // *Critical Inquiry*. – 1985. – Vol. 12. – № 1 «Race», Writing, and Difference. – P. 243-261.
69. Spivak G. C. *Three Women's Texts and a Critique of Imperialism* / Gayatri Chakravorty Spivak // *The Post-Colonial Studies Reader* / Edited by Bill Ashcroft, Gareth Griffiths and Helen Tiffin. – London and New York : Routledge, 2003. – P. 269-272.
70. *The Empire Writes Back. Theory and practice in post-colonial literatures* / Bill Ashcroft, Gareth Griffiths, Helen Tiffin ; second edition. – London and New York : Routledge, 2004. – 283 p.
71. Young R. *Colonial Desire: Hybridity in Theory, Culture, and Race* / Robert Young. – London and New York : Routledge, 2003. – 256 p.
72. Young R. *Postcolonial Remains* / Robert Young // *New Literary History*. – 2012. – № 43. – P. 19-42.

Додаткова література

73. Агеева В. *Дороги й середохрестя: есеї* / Віра Агеева. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 352 с.
74. Білоус П. *Постколоніальна рецепція української літератури періоду Київської Русі* / Петро Білоус // *Слово і час*. – 2015. – № 3. – С. 87-90.
75. Бовуа Д. *Російська і польська шляхта в Україні. 1793-1830 рр.* / Даніель Бовуа ; пер. з фран. З. Борисюк. – Львів : Кальварія, 2007. – 296 с.
76. Брацка М. *Постколоніальне прочитання літератури українсько-польського пограниччя XIX століття* / М. Брацка // *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. – 2014. – Вип. 60 (1). – С. 38-45.
77. Будний В. *Порівняльне літературознавство: підручник* / Василь Будний, Микола Ільницький. – К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с.
78. Бурко В. *Постколоніальна літературна теорія. Принципи, моделі та практики* / В. Бурко // *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна*. – 2010. – Вип. 15. – С. 43-50.
79. Бурко В. *Текстові стратегії постколоніального письма* / В. Бурко // *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Філологічні науки*. – 2010. – Вип. 92. – С. 421-425.

80. Бхабха Х. Местонахождение культуры / Хоми Бхабха // Перекрестки. Журнал исследований восточноевропейского пограничья. – 2005. – № 3-4. – С. 161-191.
81. Величенко С. Імперіалізм і націоналізм по-червоному : українська марксистська критика російського комуністичного правління в Україні (1918-1925) / С. Величенко ; пер. з англ. С. Серяков, Р. Свято. – Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2017. – 375 с.
82. Величенко С. Питання російського колоніалізму в українській думці. Політична залежність, ідентичність та економічний розвиток : [Електронне джерело] / Степан Величенко ; пер. з англ. – Режим доступу: <https://vpered.wordpress.com/2010/10/14/velychenko-russian-colonialism>.
83. Винайдення традиції / За ред. Е. Гобсбаума та Т. Рейнджера ; пер. з англ. – К. : Ніка-Центр, 2005. – 448 с.
84. Власова Т. «Постколоніальна критика» та український філософський дискурс / Т. Власова // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філософія. – 2011. – Вип. 8. – С. 12-18.
85. Воропаєва Т. Постколоніальні студії вчених української діаспори / Т. Воропаєва // Українознавчий альманах. – 2017. – Вип. 20. – С. 18-21.
86. Галета О. Від антології до онтології : антологія як спосіб репрезентації української літератури кінця ХІХ – початку ХХІ століття / Олена Галета. – К. : Смолоскип, 2015. – 640 с.
87. Гачко О. Європейські дискурси в неєвропейських лаштунках: формування постколоніальної ідентичності та філософія постструктуралізму / О. Гачко // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філософія. – 2009. – Вип. 5. – С. 120-129.
88. Гобсбаум Е. Нації і націоналізм, починаючи з 1780 року : програма, міфи, реальність / Ерік Гобсбаум ; пер. з англ. та примітки Т. Корпала. – К. : Укр. центр духов. культури, 2010. – 288 с.
89. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї / Ярослав Грицак. – К. : Критика, 2004. – 343 с.
90. Гелнер Е. Нації та націоналізм; Націоналізм / Ернест Гелнер ; пер. з англ. – К. : Таксон, 2003. – 300 с.
91. Даниленко В. Постколоніальний синдром в українській малій прозі 90-х років ХХ століття / Володимир Даниленко // Слово і час. – 2015. – № 9. – С. 23-29.
92. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? / Іван Дзюба. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2005. – 330 с.

93. Довжок Т. Смеркання Кресів. Спроба постколоніальної інтерпретації прози В. Одоєвського / Т. Довжок // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. – 2011. – Вип. 15. – С. 355-364.
94. Долід В. Теоретичні засади та проблемні питання визначення сутності категорії «постколоніалізм») / В. Долід // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. – 2012. – Вип. 23. – С. 20-28.
95. Жигун С. Постколоніальне прочитання прози «Ланки» / С. Жигун // Філологічні семінари. – 2013. – Вип. 16. – С. 225-232.
96. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу / Оксана Забужко; 4-те вид. – К. : Факт, 2009. – 148 с.
97. Євтушенко С. «Втрачена ідентичність» як постколоніальний синдром : [Електронне джерело] / С. Євтушенко. // Синопис : текст, контекст, медіа. – 2016. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2016_1_3.
98. Євтушенко С. Минуле як теперішнє у творчості постколоніальних авторів / С. Євтушенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. – 2017. – Вип. 26 (1). – С. 22-25.
99. Загороднюк О. Мовчання в «скрині» : постколоніальні візії / О. Загороднюк // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2014. – Вип. 60 (2). – С. 100-108.
100. Іванишин П. Критика і метакритика як осмислення літературності / Петро Іванишин. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
101. Каппелер А. Росія як поліетнічна імперія : Виникнення. Історія. Розпад / Андреас Каппелер ; перекл. з нім. Х. Назаркевич. – Львів : В-во УКУ, 2005. – 360 с.
102. Капусцінський Р. Імперія / Ришард Капусцінський ; перекл. з пол. Н. Антонюк. – Львів : Літопис, 2003. – 344 с.
103. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму : монографія / Георгій Касьянов. – К. : Либідь, 1999. – 352 с.
104. Кінан Е. Російські історичні міфи / Едвард Кінан ; пер. з англ. – К. : Критика, 2001. – 282 с.
105. Ковацька О. «Записки українського самашедшого» Л. Костенко у світлі постколоніальної рецепції / О. Ковацька // Сучасні літературознавчі студії. – 2015. – Вип. 12. – С. 288-302.
106. Костомаров М. Дві руські народності / Микола Костомаров ; за заг. ред. Л. Івшиної ; вид. 2-ге. – К. : Бібліотека газети «День» «Україна Incognita». ПрАТ «Українська прес-група», 2013. – 72 с.
107. Кравинская Ю. Постмодерністський дискурс як основа постколониалізму: діалог двох течій / Ю. Кравинская // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету

- ім. Г. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2013. – Вип. 2 (1). – С. 54-63.
- 108.Кравченко В. Україна, Імперія, Росія. Вибрані статті з модерної історії та історіографії / Володимир Кравченко. – К. : Критика, 2011. – 542 с.
- 109.Кравченко О. Постколоніальний дискурс національної культури та політики / О. Кравченко // *Культура України*. – 2014. – Вип. 45. – С. 15-24.
- 110.Кузін В. Постколоніальний автор як інтерпретатор культури / В. Кузін // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. – 2016. – Вип. 1. – С. 62-71.
- 111.Кузін В. Орієнталізм Едварда Саїда як методологія постколоніальних досліджень / В. Кузін // *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філософія*. – 2015. – Вип. 18. – С. 87-95.
- 112.Ларченко В. Мова та влада: відношення глобальне/локальне в дискурсі постколоніалізму : автореф. дис... канд. філософ. наук / В. Ларченко; Харк. нац. ун-т ім. В. Каразіна. – Харків, 2007. – 19 с.
- 113.Мартин Т. Імперія національного вирівнювання. Нації та націоналізм у Радянському союзі (1923-1939) / Тері Мартин ; авториз перек. з англ. – К. : Критика, 2013. – 639 с.
- 114.Мацьків Т. Постколоніалізм та ідентичність: вплив радянського минулого на формування сучасної української нації / Т. Мацьків // *Українознавчий альманах*. – 2017. – Вип. 21. – С. 68-72.
- 115.Менцвель А. Антропологічна уява. Есе й нариси / А. Менцвель ; пер. з польс. О. Вознюк. – К. : «Юніверс», 2012. – 380 с.
- 116.Мікрюков О. Національна ідентичність у контексті проблем постколоніалізму : компаративний вимір / О. Мікрюков // *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди. Сер. : Літературознавство*. – 2012. – Вип. 1(2). – С. 115–120.
- 117.Націоналізм : Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К. : Смолоскип, 2006. – 684 с.
- 118.Овчаренко Н. Художній спектр канадського постколоніалізму / Н. Овчаренко // *Слово і час*. – 2016. – № 1. – С. 46-57.
- 119.Останіна Г. Теорії орієнталізму й художня література / Г. Останіна // *Вісник Черкаського університету. Серія «Філологічні науки»*. – 2012. – № 5 (218). – С. 7-11.
- 120.Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Сергій Плохій ; авториз. пер. з англ. М. Климука. – К. : Laurus, 2013. – 440 с.
- 121.Поліщук Я. Гібридна топографія. Місця й не-місця в сучасній українській літературі / Ярослав Поліщук. – Чернівці : Видавництво XXI, 2018. – 272 с.

122. Поліщук Я. Література як геокультурний проект / Ярослав Поліщук. – К. : «Академвидав», 2008. – 302 с.
123. Поліщук Я. Пошуки Східної Європи: тіні минулого, міражі майбутнього / Ярослав Поліщук. – Чернівці : Книги – XXI, 2020. – 192 с.
124. Поллак М. Отруєні пейзажі / Мартін Поллак; перекл. з нім. Н. Ваховська. – Чернівці : Книги – XXI, 2015. – 112 с.
125. Портнов А. Історії для домашнього вжитку: Есеї про польсько-російсько-український трикутник пам'яті / Андрій Портнов. – К. : Критика, 2013. – 344 с.
126. Портнов А. Між «Центральною Європою» та «Русским миром»: Сучасна Україна у просторі міжнародних інтелектуальних дискусій / Андрій Портнов. – К. : НІСД, 2009. – 160 с.
127. Потапенко Л. Компаративний дискурс у постколоніальних дослідженнях Едварда Саїда: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Л. Потапенко; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – 20 с.
128. Потапенко Л. Постколоніальний критичний дискурс у праці Е. Саїда «Світ, текст і критик» / Л. Потапенко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. – 2015. – Вип. 55. – С. 211-214.
129. Пухонська О. Літературний вимір пам'яті: монографія / Оксана Пухонська. – К. : ВЦ «Академія», 2018. – 304 с.
130. Розмови про Україну. Ярослав Грицак – Іза Хруслінська / Пер. з польс. Б. Матіяш. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. – 360 с.
131. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення / М. Рябчук. – К. : Критика, 2000. – 304 с.
132. Рябчук М. Дилеми українського Фауста: громадянське суспільство і «розбудова держави» / Микола Рябчук. – К. : Критика, 2000. – 272 с.
133. Сембе К. Гібридна ідентичність у постколоніальному письмі Салмана Рушді / К. Сембе // Літературознавчі студії. – 2013. – Вип. 39 (2). – С. 376-382.
134. Сивокінь Г. «Постколоніалізм» в сучасній українській літературі: симптоми, тенденції, явища / Григорій Сивокінь // Сивокінь Г. У вимірах сприймання. Теоретичні проблеми художньої літератури, її історії та функцій. – К. : Фенікс, 2006. – С. 90-105.
135. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь 1569-1999 / Тімоті Снайдер; пер. з англ. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2012. – 464 с.
136. Соболев В. Не будьмо тінями зникомими: навчально-методичний посібник / Валентина Соболев. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2006. – 256 с.

137. Сосновська Д. Стереотип України та українця в польській літературі / Данута Сосновська // «І». – 1997. – № 10. – С. 88-96.
138. Тернер Ф. Значення фронтиру для американської історії : [Електронний ресурс] / Фредерік Тернер // Україна модерна. – 2011. – № 18. – Режим доступу: <http://uamoderna.com/md/18-turner>.
139. Тимейчук І. Категорія Іншого в ракурсі постколоніальної критики / І. Тимейчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна. – 2016. – Вип. 61. – С. 278-280.
140. Томпсон Е. Історія Центральної Європи як постколоніальна нарація / Ева М. Томпсон ; пер. з пол. // Україна модерна. – 2010. – № 5 (16). – С. 227-234.
141. Троян С. Метод Едварда Саїда: від орієнталізму до постколоніальних студій / С. Троян // Історична пам'ять. – 2015. – Вип. 33. – С. 9-16.
142. Фуко М. Наглядати й карати : народження в'язниці / Мішель Фуко ; пер. з фр. П. Таращук. – К. : Основи, 1998. – 392 с.
143. Хобсбаум Э. Век Империи. 1875-1914 / Эрик Хобсбаум. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 512 с.
144. Хорошков М. Українська історична романістика кінця ХХ ст. : спроба постколоніального прочитання / М. Хорошков // Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Сер. : Філологія. – 2009. – Вип. 2. – С. 203-212.
145. Чорновол І. Компаративні фронтити : світовий і вітчизняний вимір / Ігор Чорновол ; наук. ред. Л. Зашкільняк. – К. : Критика, 2015. – 376 с.
146. Шпорлюк Р. Україна: від імперської окраїни до незалежної держави / Роман Шпорлюк // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. Випуск 4. Спеціальне видання: *Rossia et Britannia: Імперії та нації на окраїнах Європи*. – Харків : Новий Вид, 2001. – С. 10-43.
147. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна – Росія – Польща / Роман Шпорлюк ; переклад з англійської Г. Касьянова, М. Климчука, М. Рябчука, Я. Стріхи, Д. Матіяш та Х. Чушаак. – Вид. друге. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА. – 2016. – 552 с.
148. Эткинд А. Внутренняя колонизация. Имперский опыт России / Александр Эткинд ; авториз. пер. с англ. В. Макарова. — Москва : Новое литературное обозрение, 2013. — 448 с.
149. *Selected Subaltern Studies* / Edited by Ranajit Guha, Gayatri Chakravorty Spivak. – New York, Oxford : Oxford University Press, 1988. – 434 p.
150. Spivak G. *The Spivak Reader : Selected Works* / Gayatri Chakravorty Spivak. – New York : Routledge, 1995. – 334 p.
151. Spivak G. *A Critique of Postcolonial Reason. Toward a History of the Vanishing Present* / Gayatri Chakravorty Spivak. – Cambridge, London : Harvard University Press, 1999. – 449 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Електронні ресурси щодо постколоніальних студій

1. www.postcolonialweb.org.
2. www.postcolonial-europe.eu.
3. www.postcolonial.org.
4. www.postcolonialstudiesassociation.co.uk.
5. www.rep.routledge.com/articles/thematic/postcolonialism/v-1.

Електронні літературно-критичні та наукові видання

1. vpered.wordpress.com.
2. uamoderna.com.
3. krytyka.com/ua/journal.
4. litakcent.com.
5. bukvoid.com.ua.
6. www.chytomo.com.
7. www.ji-magazine.lviv.ua.
8. sumno.com.
9. litmisto.org.ua.

Електронні бібліотеки

1. 1576.ua.
2. litopys.org.ua.
3. chtyvo.org.ua.
4. diasporiana.org.ua.
5. www.ukrcenter.com.
6. sites.utoronto.ca/elul.
7. flibusta.is.
8. www.nbu.gov.ua.
9. library.rshu.edu.ua.

Навчально-методичне видання

Олександр Кирильчук

ПОСТКОЛОНІАЛЬНІ СТУДІЇ:
практичний курс та завдання для самостійної роботи для
здобувачів вищої освіти
філологічних спеціальностей

В авторській редакції

Кирильчук О. Постколониальні студії: практичний курс та завдання для самостійної роботи для здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей / Олександр Кирильчук. – Рівне, 2019. – 43 с.

УДК 821.161.2.09(072)
К 43

Формат 60x84. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Умовн. друк. арк. 2,22.
Наклад 100 прим.